

staviti ravnotežu između pastoralnog i molitvenog života rijetko uspijevaju. Osjećaju potrebu da vode osobni život, ali kako? Kako naći sredstva, komu se povjeriti? Tko umije odgovoriti zadovoljavajuće, pametno?

U ovoj iskustvenoj krizi dolazi na vidjelo ono što je jedan nazvao »iskustvo razočaranja«, razočaranje pred onim što je svećenik napastovan nazvati nemoć Božja. Ne čini se da ga milost Božja transformira. Ali ni druge ljude ona ne transformira tako upadno. Koliko je nekadašnjih vjernih kršćana pošlo potpuno drugim, čudnim, nekršćanskim putem? Svećenik je stvarno doveden pred zid gdje je i pritisnut. Mnogi ne vjeruju da je moguće živjeti veselo. A posljedice onda slijede..., sve to do časa dok u dubini svoje duše istinski ne susretnu Krista.

Naravno ovaj opis ne vrijedi za svakoga svećenika. Ima ih što čuvaju živuću baklju svećeništva i ljubavi prema Kristu i koji su sretni u svom pozivu. Ali vatra što sja u njima ne osvjetljuje često njihova dnevnog, redovitog života i u stalnoj je opasnosti da se pred naježdom krize, površnosti, tijela ugasi. Trebalo bi zato u svakom slučaju ponovo uspostaviti u svećeniku jedinstvo između čovjeka i vjere u njemu.

(nastavit će se)

Priredio fra Ignacije Vugdelija

PROF. ANDRÉ PIETTRE — O IZDAJI KLERA

Izgleda nevjerojatno, a ipak je gorka istina: dobar dio klera, višega i nižega, otvoreno se pobunio protiv vrhovnog auktoriteta u Crkvi — i to poslije II Vatikanskog Sabora, protiv službenog nauka sv. Oca. Na ovu bolnu činjenicu otvoreno se izjasnio sam sv. Otac Pavao VI 7. XII 1968., o čemu ću izvijestiti na svršetku ove reportaže o kritici univerz. profesora *Andrèa Piettre* — o izdaji klera: Devijacije su, zapaža L. Osser. Rom. 28. XI 1968., str. 3, nekih klenika postale tako očite i tako teške, da u njih uprijeti prstom, znači — *braniti Crkvu*.

Prof. Piettre započinje svoju kritiku pobunjenog klera izjavom: »*Corruptio meliorum pessima*«... Ovo je najbolniji aspekt krize mnogih savijesti i običaja. Za sreću, žrtva je ove pokvare manjina klera.

I tvrdi pariski sveučilišni profesor: Neki teolozi, uzurpirajući auktoritet i smionost, »zauzeli su stavove nečuvenih novosti« koje u sjemeništima, vjerskim krugovima i u općem mnijenju »stvaraju duboku nelagodnost.«

I dalje veli: Ovaj pokret otpora ili »duhovnog progresizma« razvio se, i u nekom je smislu »explodirao« poslije Sabora. Stalno je, i ostaje činjenica dostojna udivljenja, da je Crkva htjela stresti prašinu stoljeća, »otkriti se svijetu« i izabrala je put — *dijaloga*, mjesto a n a t e m a. Svatko je aplaudirao ovoj novoj milosti mladosti, novoj Pentekosti u životu Crkve, jer je donijela plodne rezultate: prestiž Crkve nad crkvama, značajni razvoj ekumenskog istraživanja, nade Trecćeg svijeta, nade siromaha, liturgijski preporod, volju boljih duša za dubljim nutarnjim životom, opći interes za religioznim problemima...

Nego dobro zapaža Piettre, treba *dijalogirati*, ali tražiti ne samo — shvatiti druge — nego d a i d r u g i s h v a t e n a s ili — u protivnom slučaju — p o v u ć i s e. Krist nije vodio duge dijaloge sa sotonom, a ni sv. Pavao s Atenjanima. Trebalo je u neizmjernom mravinjaku modernog svijeta razlikovati snage koje izrađuju čovjeka od onih koje ga ruše. Trebalo je imati smjelosti-suditi. A koliki su to imali?

Od obnove se Crkve očekivalo premda, veličajući veličinu ostvarenja čovječjih, njegove znanosti, njegove tehnike, da će mu ona pokazati: križanja putova, put za ići dalje i put nizbrdice; i da će strašnoj napasti napretka suprostaviti onog — većeg n a p o r a; i zamamama materijalnog svijeta, proziv na d u h o v n o.

Neki su klerici dobro učinili — poneseni voljom — povratiti se n a i z v o r e, kako je Sabor preporučio; dočim, mnogi su drugi zabludili u optimizam, bez visine, snizivši se u teologiju prevrata (»teologia della sovversione«.)

Prema prof. Piettreu, prvi pad, koji je izvor svih drugih, sastoji se u devalvaciji, smanjenju vrijednosti — *Misli*. Klerici su izgubili vjeru — prvu vjeru, bez koje druga ne može izdržati, — *vjeru u Bitak*, u razloge Bitka. U zapadu apsolutnih vrednota, ona božanskog *Apsolutnog*, zauzimplje, na žalost, povlašteno mjesto. Izdat je sv. *Ivan*: In principio erat *Verbum*, a predpostavljen mu je *Faust*: U početku je bila *akcija*. I zaručeno je frenetično-faustovsko stoljeće.

Ove zaruke su izvršene u dva orbnuta vremena, ali jedan i drugi su bili dionici logičnog »decrecendo«. U prvo vrijeme, u intervalu između dva rata — prešlo se od »*kat. akcije*«

na praksu *apostolata*. Nego, na isti način, na koji je prva bila plodna, dok se bazirala na zajedničkoj *refleksiji* klerika i lajika, ali kad je se uzveličavalo u njenoj velikodušnosti bez *doktrinalnih* temelja — pokazala se štetna. Prestrašeni od apostazije masa-bacili su se strmoglavice u akciju, posebno u radničku akciju i da »ponovo dobiju« svijet, zanemarili su sve ostalo« ... Tada, da dobiju mladiće, sabirali su ih u pokrete, a da nijesu posvećivali brigu njihovoj formaciji, meditaciji, čitanju, refleksiji, molitvi. Više su slijedili Martu nego šutljivu Mariju. Zaboravili su primjer Učitelja, njegova x puta povlačenja u pustinju, u duge, ostajstvene molitve...

Koje onda čudo da su toliki napori očitovali njihove slabosti? Zar je čudo da su oni upali u raspadajući progresizam?

U međuvremenu se pojavila protivna napast - odreći se svake *religiozne aktivnosti* i svake forme *apostolata*, a ograničiti se na samo *svjedočanstvo prisutnosti*. Uzelo se kao uzor Charlesa De Foucaulda. Njega još neki, vrlo dobri, slijede. Na poslijetku, napušta se praksa *apostolata*, a slijede *zanimanja svijeta*«.

Danas mnogi klerici izgaraju od želje, da se posvete »ljudskoj« aktivnosti: da rade, da zasluže dnevni kruh kao i drugi. Ne samo da pokažu samima sebi da su »potpuni ljudi, nego da sudjeluju na »konkretnom« obrađivanju svemira; da surađuju na izgradnji čovjeka pomoću čovjeka i da zauzmu svoje mjesto — i dobro mjesto — »u revoluciji«!

Zar i velikodušnost, zaista, su dostojni udivljenja, ali samo ako bi uspjeli unijeti kvasac Evandjelja u tijesto svijeta da uguši otrovno vrijenje *alijenacije*. Uzvisivati fizički rad kao — stvarateljski akt, taj aksion Marksove »radničke filozofije« (a to je dokazao *Lacroix* u *L. Esprit* 1954., I str. 118) koja definira čovjeka kao biće bitno *radnika*, koji postiže svoj *humanizam*, transformirajući svijet svojim vlastitim radom. To je odlučna optužba »klasne kulture« protiv humanističke kulture. Marksistička logika žrtvuje brigu »osoba« spasu »kolektiva«. Duhovnu službu smatraju posljednjom relikvijom preživjelog kršćanstva. Priječe nam propovijedati *Riječ* (»ali Krist nije rekao: hajdete i radite, nego: Hajdete i naučavajte!) nego da propovijedamo revoluciju. Ali ne onu Kristovu, nego Marksovu ili Maovu. Ne revoluciju duša. Ne ljubav, već akciju dekristijanizacije — do koje vodi prezir sakralnoga.

Ne manjkaju isprike za ovu perverziju: *konzervativni* duh Crkve u prošlom stoljeću, *kriminalni* i *apsurdni* čini današnjeg društva, pa progresisti uče da valja na sve moguće načine opet dobiti nezmjerno izgubljeno mnoštvo... Ali mudra ljubav, pa koliko bila žarka, nikada ne pada u protivnu strast. I tu se vidi očit manjak formacije, defekt refleksije, siromaštvo umovanja i molitve. Zar da vjerujemo da su dva tisućljeća Crkve pogrješna, kao i čitava tradicija hebrejska, i Proroci i istočne religije, i najbolji dio grčke filozofije, ... a svi su oni izvoditi značenje svijeta iz značenja čovjeka, a značenje čovjeka iz značenja — *Božanskog!*

Dobro veli Piettre: Može se držati s Feuerbachom, Marksom i Nietzscheom, i njihovim učenicima, da je čitava ta duga tradicija samo jedna serija mistifikacija; može se tvrditi da čovjek izvodi svoje počelo iz svijeta koji je on izgradio, i da on ima svoje počelo u evoluciji materije. Ali se to ne može pojmiti zajedno — *i Boga!*

Intelektualna nepostojanost i duhovno popuštanje — posljedica su sniženja kulture. Hramlje logika, a u umovima vlada atmosfera sumnje. U modernom čovjeku, mnogom svećeniku i lajiku, uskrsnuo je Poncije Pilat koji žrtvuje kult Istine kultu Slobode i Novosti.

I ovdje se polazi od krivo shvaćene velikodušnosti. Mnogi se klerici u dijalogu sa protivnicima adaptiraju njihovim pozicijama, mjesto da njih povuku u svjetlo svoje poslanice. Na taj način svode istinu na mjeru pojedinaca i razbijaju temeljnu pedagogiju na kojoj se oslanjaju kršćanstvo i humanizam tj. njihovu zajedničkom uvjerenju da se *čovjek uzdiže*, pod jedini uvjet, *ako se slobodno podlaže normama koje ga nadilaze*. Pascal je rekao: Čovjek neizmjenno nadilazi čovjeka. Zaista, vrlo je duboka kriza mnogih klerika, kad se usuđuju govoriti o slobodi pristajanja uz zabludu. Sloboda ponizuje čovjeka. Samo slobodno pristajanje uz istinu ga oplemenjuje. Sam otac političkog liberalizma Montesquieu je pisao: sloboda nije nezavisnost... ne sastoji se u tom da se čini što se hoće, nego da se može činiti što se mora htjeti.

S Pilatom se šaputa: Što je istina? »Kako se može govoriti o transcendentnim normama«, o univerzalnim načelima, o razumu i vječnom moralu, kad nam antropologija iznaša skrajnu raznolikost duhova, običaja i navika? Kad nam »smisao povijesti« kaže da su mišljenja refleks promjenljivih interesa? Kad nas strukturalizam poučava da je čovjek proizvod promjenljivih struktura jezika i društva?

Nego, zapaža pariški profesor, istina je ovo da sve ove teze, koje se lakomisleno prihvataju, među sobom se kose. A klerici avangardisti, bojeći se ostati nazadni, priljepuju se uz one parole koje su posljednje u modi, i ne opažaju proturječja u koja padaju! Tove se Garaudyem i Althusserom, a ne zapažaju da ona dva dijametralno oprečno tumače Marksa! Pa ovi isti klerici koji su pred dvije godine govorili samo o *ne — nasilju*, danas pak, udarcem odgađaja, govore o *teologiji nasilja*. Sv. Pavao je davno za njih rekao da ih zanosi svaki *vjetar novotarija*... Postavljaju i *temeljne Dogme* na tapet — i adaptiraju ih momentalnoj filozofiji koju će zamijeniti ona sutrašnja. Sloboda postaje, s dvoznačnim njezinim značenjem, vrhovni kriterij.

Ovaj *primitivizam Progres*a, koji odgovara vulgarnom *teihardizmu*, — *izdaja je Sabora*. *Posvakidašnjene* ne shvaćaju kao *povratak na izvore*, na čistu i opjevanu tradiciju (ovo je bila misao Ivana XXIII) nego kao *prilagođenje* momentalnoj modi, kao odbacivanje svega što je dosadno, kao prezir svega što Crkvu čini »*signum contradictionis*«. I na taj način, htijući na silu adaptirati svijetu *Poslanicu*, koja im je povjerena — svršili su sa prihvaćanjem svjetskog mišljenja. Od duhovnog popuštanja do intelektualnog vrludanja... skližu se — sa stadom koje vode — po nizbrdici propale moralke.

Po reakciji, u početku zakonitoj, ali *pretjeranoj* u odnosu na stav previše kritički prema svijetu, svršava se sa svjetonim sudom — o svijetu. Misli se, radi se, oblači se, živi se kao drugi, pa zašto se onda nebi morali i *ženiti* kao drugi. Uzalud ih je Evandjelje opominjalo: »Kako je svijet mene mrzio, tako će mrziti i vas.« Izgleda da ovi klerici koji su na stranputici — stide se sami sebe, stide se — sakralnog... Izgleda da oni imaju naviještati zemaljsko kraljevstvo. Degradirani *teihardizam* i neka vrsta socijalističke idolatrije pružaju progresizmu glavne argumente. S »kozmičkog« gledišta, slave *evoluciju* kao automatski progres, čiji je kralj-čovjek, a zaboravljaju ono što je Teilhard pisao o pogibelji — »*teronizma*«.

S gledišta socijalnog sude suvremeno društvo s ubojitom sirovošću, a u cilju da većma uzvise — deificirano čovječanstvo. Zatim, zastupaju:

Radikalni pesimizam u odnosu na suvremeno društvo koje nije kadro da primi nikakvu reformu — a to je teza Marksa i Marcusea, a propovijedaju *apsolutni optimizam* prema

budućem društvu. Uskrisuje tezu Rousseanovu, kako ju je razvio Lenjin: zlo čovječje grijeh je drugih, grijeh je struktura, i dosta je njih porušiti da se rodi — »novi čovjek«. Stoga, više se ne smije govoriti o grijehu, naporu, askezi — ovoj osobnoj moralci, jer je grijeh samo socijalan, a napor je jedino kolektivan.

I evo jedno drugo izvanredno protivurjeđe: U isti mah krste svijet i oduševljeno mu se otvaraju, a onda uviđaju da je ovaj svijet-trulež, i mjesto blagoslova na nj bacaju anatemu!

Drugo protivurjeđe: Traže unutarnju religiju; duhovniju, uzvišeniju — a moralku popustljiviju, koju pripuštaju sudu pojedinaca. Ali takva moralka odražava, a ne podiže običaje! *Jean Guittou* je ustvrdio da »samotne savjesti« snizuju ideal na level običaja, a ne obratno.

Pita se Pieltre: Ako Crkva danas »pravi« malu povijest, zar nije zato što *malo heroizma traži od pojedinaca*? Profanira se sve što je sveto. *Maritain* diže svoj lavovski glas protiv antropocentrizma — i nekih crkvenih lica. On uči: »Prvi je zadatak Crkve — sačuvati nauk, vjeru utemeljenu na razumu, nepodvrgnutu neprestanim osporavanjima prema socijalnim i ekonomskim događajima. Osporavanje, sveučilišno i crkveno, navodi me na misao da se nalazimo pred jednom prevratnom akcijom, i to ne na terenu političkom, nego na onom još ozbiljnijem: raciocinija, nauka i znanstvenog znanja. Znam da je između sedam darova Duha Svetoga i onaj — razuma. Nikada ne bi smjeli radi misionarske velikodušnosti i pedagoške revnosti, klerici i sveučilištarci previše oskudjevati — na razumu!«

»Pobuna« već je dala svoje plodove: Gorke i bolne. Kuća je Očeva očevidno podijeljena u dva tabora. Neposluh, hvalisav ili prikriven, klerika utjecajnih ispoljio se na mnogo strana.

Sjemeništa su u vrenju. Množe se izbjeglice.

Pometenost je velikog broja osoba u krugu mladih.

Pooštrena je kriza zvanja...

Kako da se ne ostanu impresionirani pred ovako velikom »pasivom«?

Sv. O. Pavao VI

Pavao VI, u audijenciji Papinskom Lombardijskom Sjemeništu sv. Ambroza i Karla — 7. XII 68. — izjavio je: »La Chiesa si trova in un ora di inquietudine, di autocritica, si

direbbe perfino di autodemolizione! Crkva se nalazi u jednom času nemira, autokritike, reklo bi se, pače — samorušilaštva...«

»La Chiesa quasi viene a colpire se stessa«: Crkva — gotovo — ranjava samu sebe.

Trpi sv. Otac, i tvrdi: »Le prove sono difficili e talvolta dure«: Kušnje su teške i katkada tvrde.

I nastavlja: »Tanti si aspettano dal Papa gesti clamorosi, interventi energici e decisivi«: Neki očekuju od Pape bučne geste, intervencije energične i odlučne.

A On — slijedi samo jednu liniju: »Della confidenza in Gesù Cristo, a cui preme la Sua Chiesa più che non a qualunque altro.« Krist je bezbroj puta uskliknuo: »Confidite in Deum! Creditis in Deum et in me credite!« Sv. Otac pun je »Pouzdanja u Isusa Krista, kojemu je — Crkva — više nego ikome drugome na srcu.« I moli sve riječima Učitelja: »Pouzdate se u Boga. Vjerujte u Boga i u Me vjerujte.«

(L. Osser. Rom. od 8. XII 1968. br. 283. str. 1)

Francuski intelektualci sv. Ocu:

France Soir 17. XII 1968. objelodanila je nekoliko odlomaka otvorenog pisma koje su franc. kat. intelektualci uputili Papi da mu posvjedoče »svoju sinovsku privrženost«. U pismu oni doslovno vele: »Mi Vam izrazujemo našu žalost i naš skandal radi napadaja na Vašu osobu i na Vaš nauk. Izrazujemo Vam tjeskobu duše naroda koji vidi kompromitiran divan napor obnove Crkve po jednoj *manjini* agitatora, svećenika i laika, koji umišljaju voditi Crkvu, a posvuda siju metež i sumnju«.

Dokumenat su među drugima potpisali: Francois Mauriac, filozof Jean Guittou, eks-ministar pravde Edmond Michelet itd.

(L. Osser. Rom. br. 291 od 18. XII 1968, str. 1)

Sjene i svjetla. Veliki Petak i Uskrs.

S Papom je Krist — Crkva će pobijediti! Sve je krize pobijedila, pa će i ovu, jer je Papa »Slatki Krist na Zemlji«.

Dr Fra Krsto KRŽANIĆ